

ЗБРОЙНІ СИЛИ МОЛДОВИ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНИХ ЗАГРОЗ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Ключові слова: Збройні сили Молдови, техніка, озброєння, допомога.

Keywords: Armed Forces of Moldova, equipment, weapons, aid.

Молдова, одна з найбідніших країн Європи, була частиною Радянського Союзу до 1991 р., коли вона проголосила незалежність. Вона має довгий кордон з Україною і приймає сотні тисяч українських біженців з початку неспровокованого вторгнення Москви в Україну. Проєвропейський уряд Президента Маї Санду прискорив свій вступ до ЄС після того, як Росія вторглася в Україну, і в червні разом з Україною отримав статус кандидата.

Росія має приблизно 1 500 військових у підтримуваному Москвою сепаратистському регіоні Молдови Придністров'я, клаптику землі, затиснутому між власне Молдовою та Україною.

Збройні сили Молдови складаються з таких компонентів:

- Сухопутні війська: включають з'єднання та частини Збройних сил, що складаються з солдатів, офіцерів та рядових військовослужбовців.
- Повітряні війська: включають авіаційні з'єднання та частини Збройних сил, які складаються з літаків, вертольотів та інших повітряних засобів.
- Війська ППО (протиповітряна оборона): включають з'єднання та частини Збройних сил, які забезпечують захист від атак повітряних сил противника.
- Морські сили: включають з'єднання та частини Збройних сил, які забезпечують захист морських кордонів Молдови.
- Збройні сили Молдови також мають резервний склад, який складається зі службовців, які можуть бути призвані до військової служби в разі потреби.

Згідно з даними на 2021 р., чисельність Збройних сил Молдови складає приблизно 7 000 осіб, зокрема це активний склад і резервний склад. Однак у разі загострення ситуації або загрози національній безпеці чисельність може бути збільшена через призов резервістів і підвищення готовності до бойових дій. Озброєння застаріле та у незадовільному стані – більшість із того, що має армія, походить з арсеналів колишніх радянських збройних сил [3].

Збройні сили Республіки Молдови не мають танків, а також літаків, і базуються лише на 7 000 активних солдатів та кількох одиницях бронетехніки. Згідно з рейтингом Global Fire Power, молдовська армія посідає 105-те місце у світі і не відповідає європейським та світовим стандартам [1].

Значна частина військової техніки Молдови походить з радянських часів і потребує термінової заміни. Гроші, виділені урядом на оборону, невеликі, але все ще важливі для сильно недофінансованої та недостатньо оснащеної армії. Міністерство оборони лише частково покриває вміст так званого «аварійного рюкзака», який солдати-контрактники, які становлять основну частину Збройних сил Молдови, повинні мати наготові до несподіваних ситуацій [4]. «Не можна вимагати від військовослужбовця виконання своїх обов'язків, коли він не має

необхідного, коли йому холодно, не вистачає військової техніки або він змушений її купувати сам», – сказав міністр оборони Молдови А. Носатий.

Постачання обладнання невеликій армії Молдови було постійною основною проблемою, але міністерство отримало допомогу від зовнішніх партнерів Молдови. Військове спорядження, передане цього року західними партнерами Молдови, складається із засобів захисту, як-от каски, бронезилети, водонепроникний і зимовий одяг [6].

Відколи Росія розпочала війну з Україною 24 лютого, зростає занепокоєння щодо її намірів у Придністров'ї, бунтівному, проросійському регіоні Молдови, де Москва зберігає військову присутність після короткої війни на початку 1990-х рр. після розпаду Радянського Союзу.

Росія зазначила, що сподівається розчистити шлях через південну Україну до Придністров'я, додавши новій терміновості довгостроковому плану капітального ремонту та посилення Збройних сил Молдови.

«Армія повинна бути здатна ефективно відповісти на потенційну атаку ворожих сил з боку Придністров'я або російських військ», – сказав військовий аналітик і колишній міністр оборони Віталіє Марінута.

У 2020 р. План військового потенціалу Національної армії Молдови встановив кроки, які Молдова зробить протягом наступного десятиліття для модернізації своєї оборонної спроможності, переходу від радянських бойових систем до західних [2].

Міністр оборони Антолій Носатий хоче створити «мобільну, модульну, гнучку та функціональну армію», – сказав державний секретар міністерства Валеріу Мія.

Зараз Молдова витрачає на оборону близько 0,4 відсотка свого річного ВВП, або трохи більше 40 мільйонів євро, що є мізерною сумою в порівнянні з аналогами в регіоні. Гроші витрачаються в основному на виплату зарплати та поточну військову діяльність [5].

На думку уряду, армія має бути здатною захищати державу, надавати допомогу в надзвичайних ситуаціях та брати участь у міжнародних миротворчих місіях. А такі думки і тенденції, зі свого боку, яскраво показують, що Республіка Молдова не здатна допомогти Україні кількісним складом армії чи технікою.

Отже, Збройні сили Молдови мають обмежені ресурси та потужності, тому їх можливості для надання військової допомоги Україні є обмеженими. Однак Молдова може надати підтримку Україні у формі консультацій, тренінгів та інших видів співпраці, які можуть допомогти українським військовим вдосконалити свої навички та військову підготовку.

Джерела та література

1. Армія Молдови базується лише на 6 000 солдатках. *Волинські новини*. 27.04.2022. URL: <https://www.volynnews.com/news/all/armiia-moldovy-bazuyetsia-lyshe-na-6000-soldatakh-zmi/>
2. Armed Forces of the Republic of Moldova. *Ministry of Defense of the Republic of Moldova*. URL: <http://www.army.md/?lng=3&action=show&cat=101&obj=524>
3. Moldova Military Strength. Global Firepower. 2021. URL: https://www.globalfirepower.com/country-military-strength-detail.php?country_id=moldova

4. Moldova: Security Sector Governance and Reform. European Union External Action. URL: https://eeas.europa.eu/sites/default/files/moldova_ssr_final.pdf

5. Moldova Weighs Mobility and Firepower in Military Overhaul. *Balkaninsight*. 13.07.2022. URL: <https://balkaninsight.com/2022/07/13/moldova-weighs-mobility-and-firepower-in-military-overhaul/>

6. Republic of Moldova. *NATO*. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/nato_countries_138832.htm

Михайлюк Валентина

Національний університет біоресурсів і природокористування України

РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНИХ ЗБРОЙНИХ СИЛ ЛАТВІЇ В КОНТЕКСТІ ПОСИЛЕННЯ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

Ключові слова: *Збройні сили Латвії, російська агресія, НАТО.*

Keywords: *Armed forces of Latvia, russian aggression, NATO.*

Наявне середовище міжнародної безпеки характеризується взаємозалежністю країн, важкопрогнозованими змінами середовища та різним характером викликів безпеці. Виклики безпеці виникають як від держав, так і від недержавних організацій, які використовують елементи звичайних і асиметричних бойових дій. Загалом все чіткіше починає вимальовуватися формування багатопольного світу, що рано чи пізно може призвести до змін наявного міжнародного порядку.

Латвія разом із союзниками по НАТО та ЄС зіткнулася з потрясінням європейського середовища безпеки, спричиненим агресією Росії в Україні. Змінюючи міжнародно визнані кордони та не дотримуючись прийнятих міжнародних зобов'язань, Росія підриває наявний міжнародний порядок.

Латвія, як країна регіону Балтійського моря, найбільше зазнає впливу того, що відбувається в цьому регіоні. Всупереч задекларованим цінностям і зобов'язанням, викладеним у базових документах відносин НАТО–Росія, останніми роками Росія цілеспрямовано розвивала свою військову інфраструктуру і демонструвала військову міць безпосередньо на кордоні Латвії. Росія прагне збільшити свою військову присутність у Білорусі, і це посилює можливості Росії діяти на східному кордоні НАТО. Тому Латвія почала зміцнювати свої війська.

Військовий потенціал Латвії спирається на Національні збройні сили та їх здатність гарантувати незалежність, територіальну цілісність і суверенітет країни з використанням військових засобів у разі збройного конфлікту. Пріоритетними завданнями Національних збройних сил наразі є забезпечення спроможностей сил спеціального призначення, військової інженерії, протиповітряної оборони, розвідки, управління, механізації, непрямой вогневої підтримки та інших можливостей. Середньостроковий і довгостроковий розвиток спроможності описаний у Плані розвитку Національних збройних сил.

Концепція оборони Латвії базується на мобільних професійних силах швидко реагування та резервному сегменті, який можна відносно швидко залучити для мобілізації, якщо виникне потреба. Національні збройні сили складаються з Сухопутних військ, Військово-морських сил, Повітряних сил і Національної гвар-